

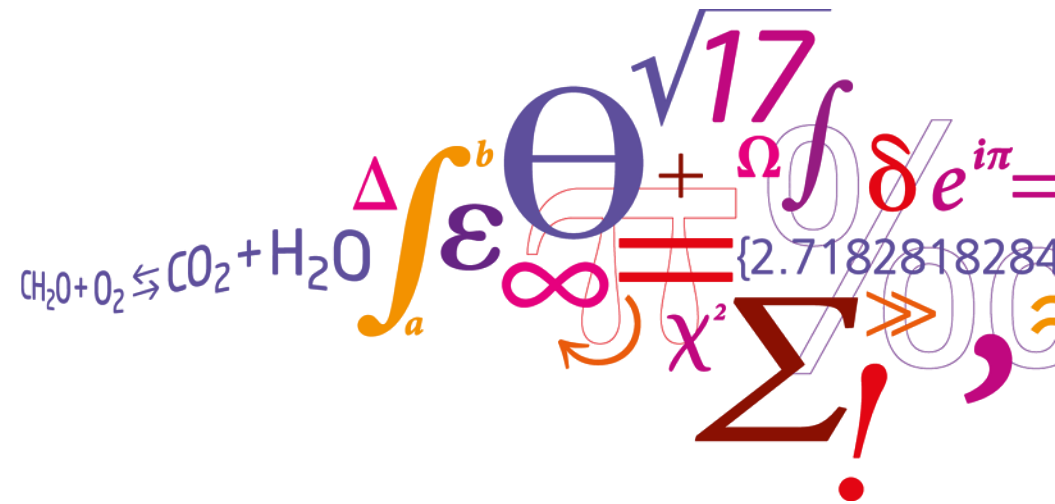
Kan andre miljøhensyn spille ind i håndtering af jordforureninger, der truer overfladevand

Poul L. Bjerg
Giovanni Bigi
Anne Sonne
Vinni Rønde
Ursula S. McKnight

Og mange flere

DTU Environment
Department of Environmental Engineering

Regionernes opgave

- Med ændring af jordforureningsloven 1. januar 2014 skal regionerne systematisk finde frem til de jordforureninger, der kan true vandløb, søer, fjorde og kystvande samt de internationale naturbeskyttelsesområder.
- Opgaven skal være gennemført inden 1. januar 2019 og løses ved hjælp af en screeningsundersøgelse.
- De jordforureninger, der her udpeges, vil danne grundlag for regionernes videre indsats, hvor jordforureninger undersøges og ryddes op, hvis de truer dyre- og plantelivet.
- Den videre indsats i vandområdeplanerne igangsættes derfor i perioden fra 2021 til 2027, efter regionernes screeningsundersøgelser mv., og er rettet mod opfyldelse af miljømålene i den tredje planperiode.

Grindstedværket

Chlorerede opløsningsmidler

Medicinstoffer

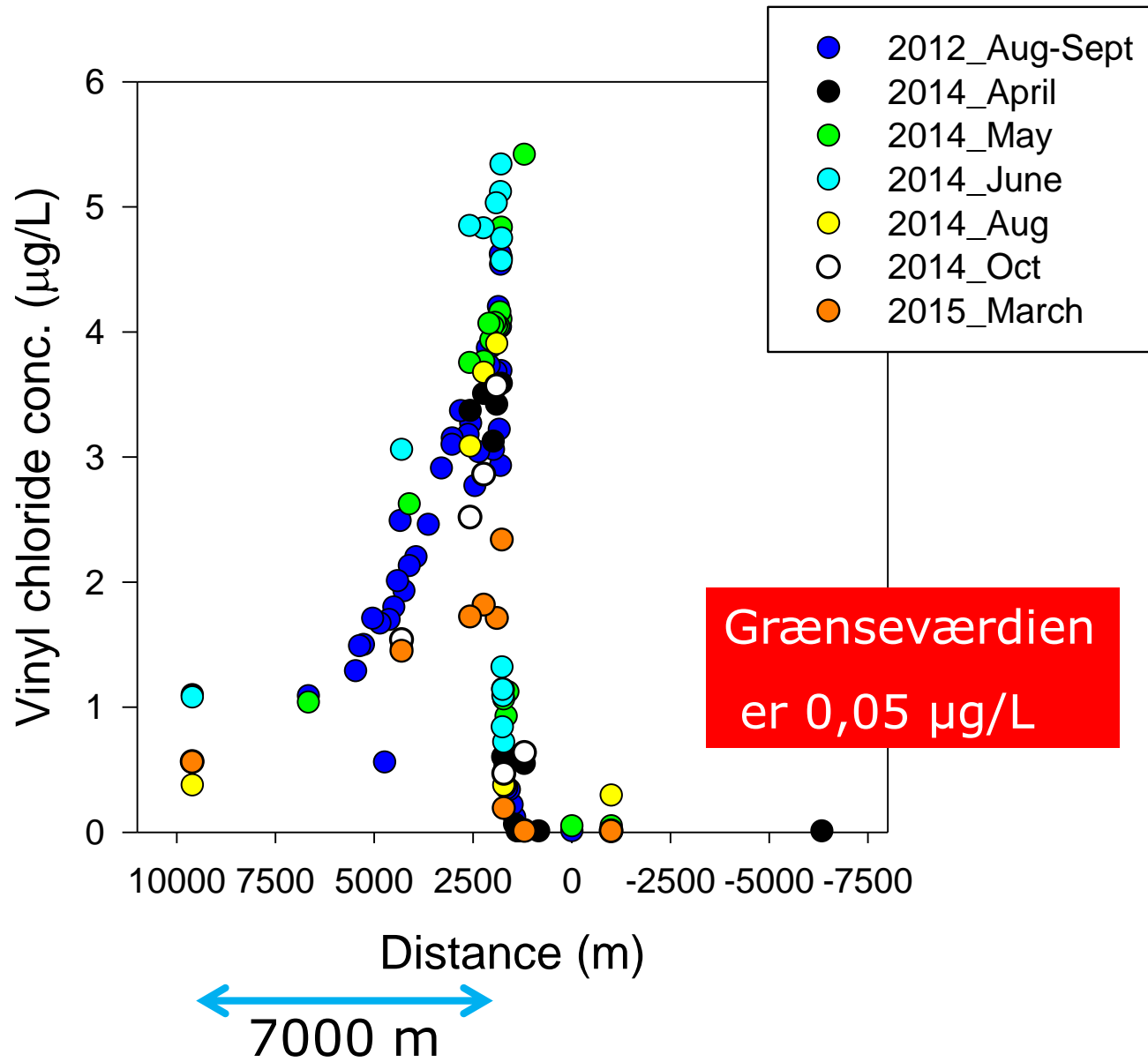
Jordforurening truer overfladevand

- Kraftig grundvandsforurening tæt ved åen
- Koncentreret udsivning af chlorerede opløsningsmidler til Grindsted Å
- Mere end 100 kg/år af vinylchlorid

- Kompliceret udsivningsmønster
- Udsivning af medicinstoffer over en længere strækning

- Grundvandsforureningen er omfattende og svær at gøre noget ved, da den ligger dybt
- Omkostningerne er vanskelig at vurdere, men overstiger Region Syddanmarks budget i mange år

Vinylchlorid koncentrationer i åen

Kan andre miljøhensyn spille ind i håndtering af jordforureninger, der truer overfladevand

Menneskeskabte påvirkninger

Byudvikling – arealanvendelse
Klimasikring og oversvømmelser
Vandindvinding
Landbrug
Udledninger
Jordforureninger

Andre interesser

- Rekreative formål
- Huspriser
- Byudvikling – nye projektsalg
- Turisme

Kan andre miljøsyn spille ind i håndtering af jordforureninger, der truer overfladevand

Menneskeskabte påvirkninger

Byudvikling – arealanvendelse
Klimasikring og oversvømmelser
Vandindvinding
Landbrug
Udledninger
Jordforureninger

Andre interesser

- Rekreative formål
- Huspriser
- Byudvikling – nye projektsalg
- Turisme

Kan andre miljøsyn spille ind i håndtering af jordforureninger, der truer overfladevand

J A

Menneskeskabte påvirkninger

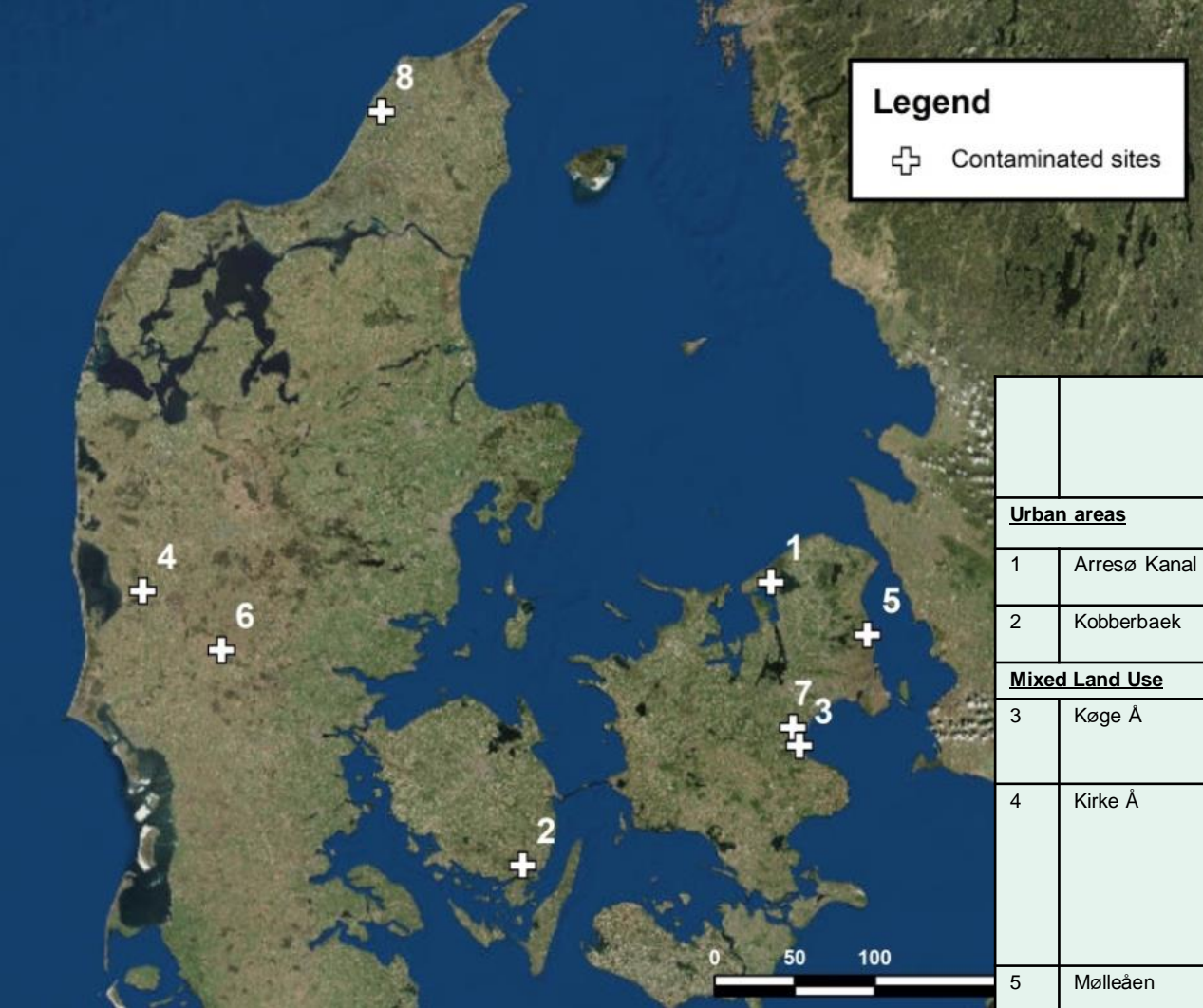
- Byudvikling - arealanvendelse
- Klimasikring og oversvømmelser
- Vandindvinding
- Landbrug
- Udledninger
- Jordforureninger

Andre interesser

- Rekreative formål
- Huspriser
- Byudvikling – nye projektsalg
- Turisme

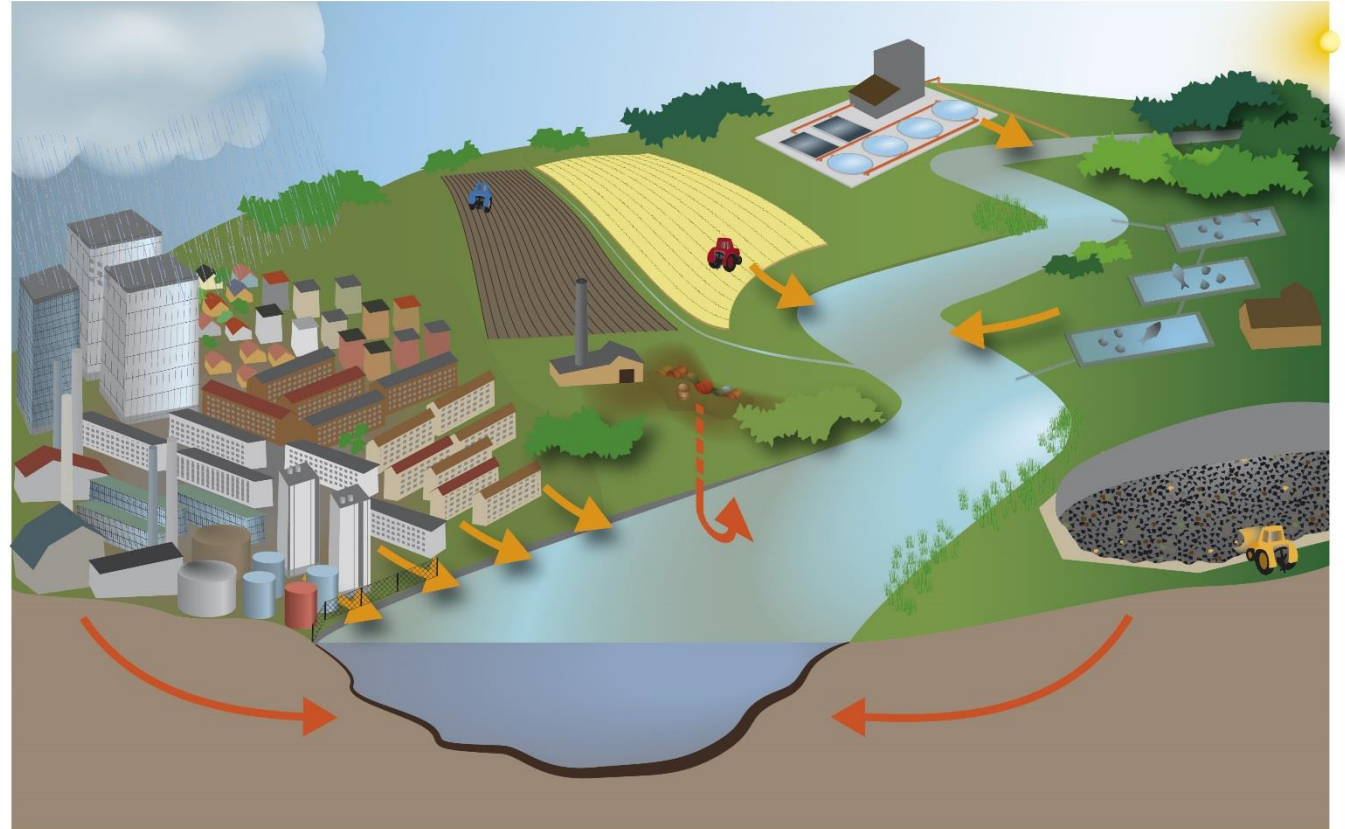
		Contaminated site	Wastewater discharges	Industrial discharges	Fish farms	Close Agricultural fields	CSO drains	Urban Stormwater drains
Urban areas								
1	Arresø Kanal	X					X	X
2	Kobberbaek	X					X	X
Mixed Land Use								
3	Køge Å	X				X	X	X
4	Kirke Å	X	(X) downstream from the section of interest	(X) downstream from the section of interest			X	X
5	Mølleåen	X	(X) upstream of the section of interest				X	X
6	Grindsted Å	X	X	X	X	X	X	X
Rural Areas								
7	Skensved Å	X	X	X		X	X	X
8	Hundelev Å	X				X		

Bigi et al. (2018).
Miljøprojekt nr. 2040

Nogle eksempler på produkter og kemiske stoffer

- Medicinstoffer
- Pesticider og biocider
- Polyaromatiske hydrocarboner (PAH'er)
- Personlige "care produkter"
- Chlorerede opløsningsmidler
- Benzinstoffer
- Kvælstof, fosfor, organisk stof (NPO)
- Metaller
- Uorganiske stoffer

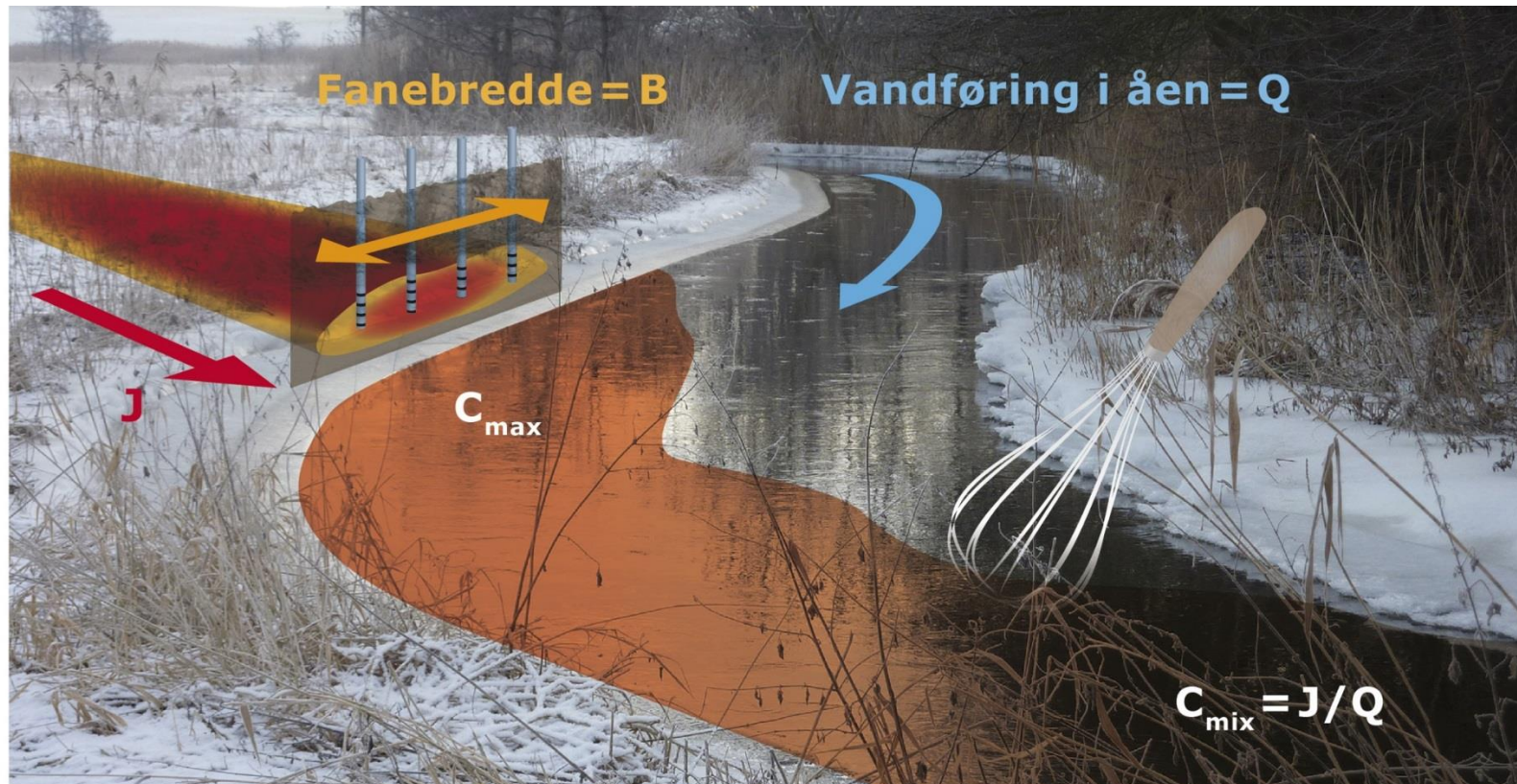

Mængden af forurenende stoffer i Grindsted å

250 kg vinylchlorid/år

175 kg cis-DCE/år

75 kg benzen/år

Sulfonamider kg/år

Sulfamethiazol	55
Sulfanilamid	158
Sulfaguanidin	62
Sulfamethazine	47
Sulfathiazol	7

Sulfomethiazol fra et dambrug ved Grindsted å

0.7 µg/L

Sulfomethiazol
10 kg/year

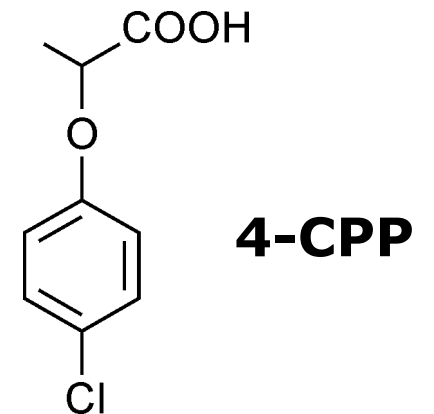
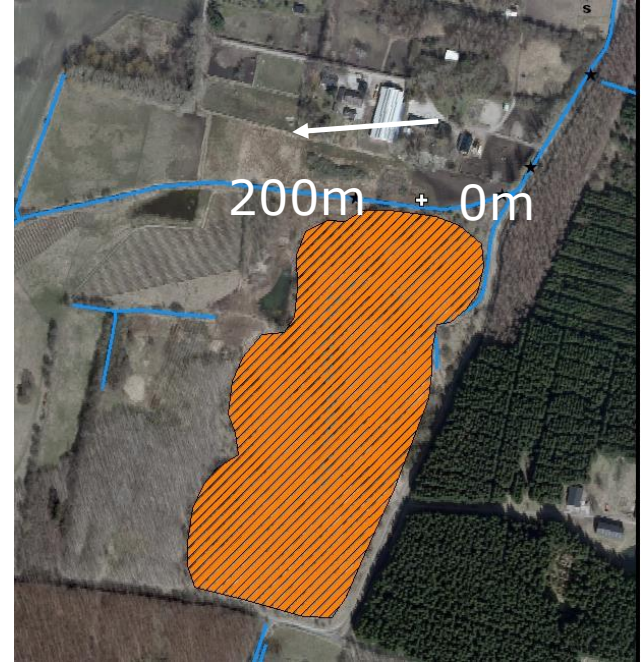
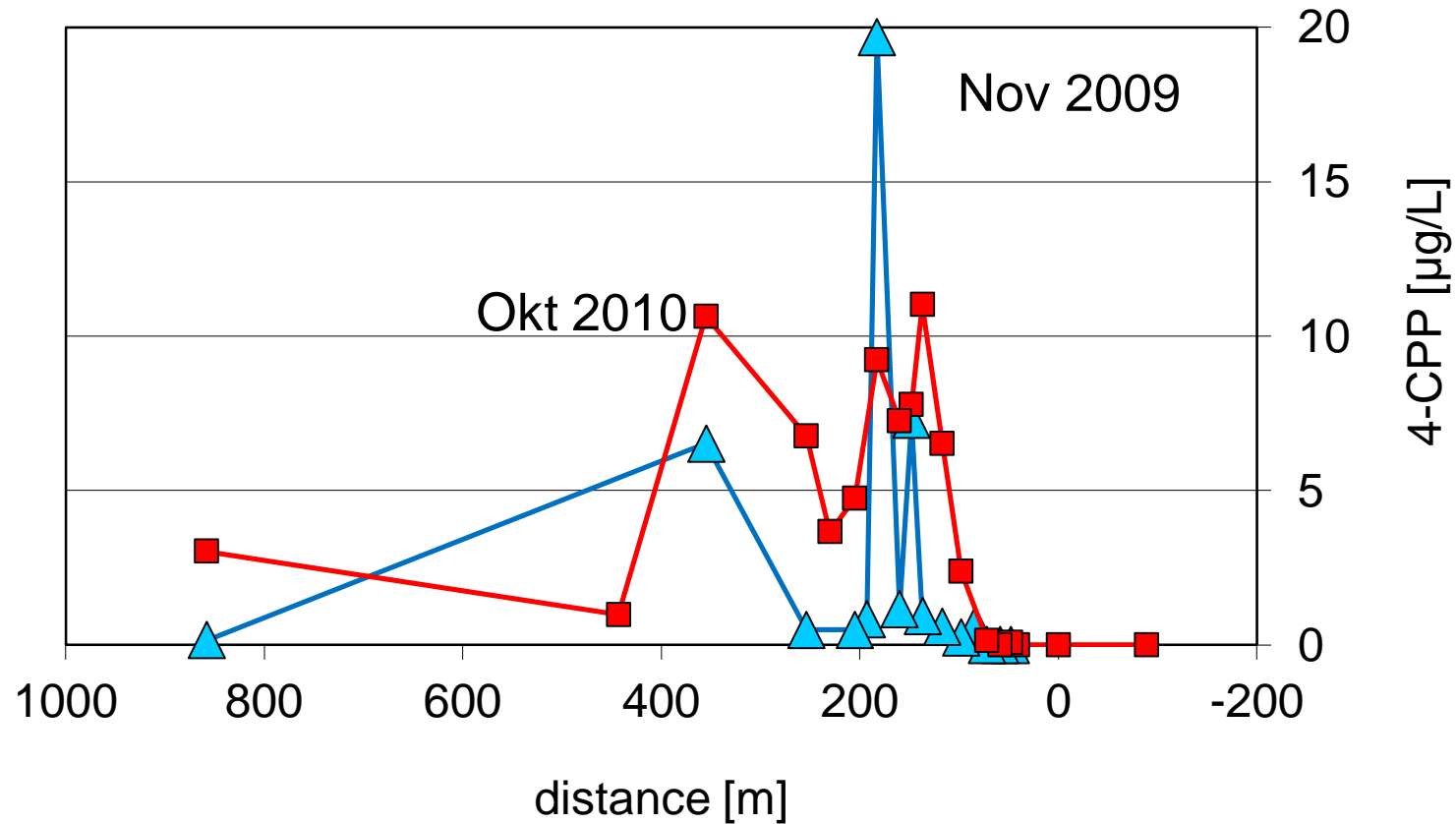

Under
detektions-
grænsen

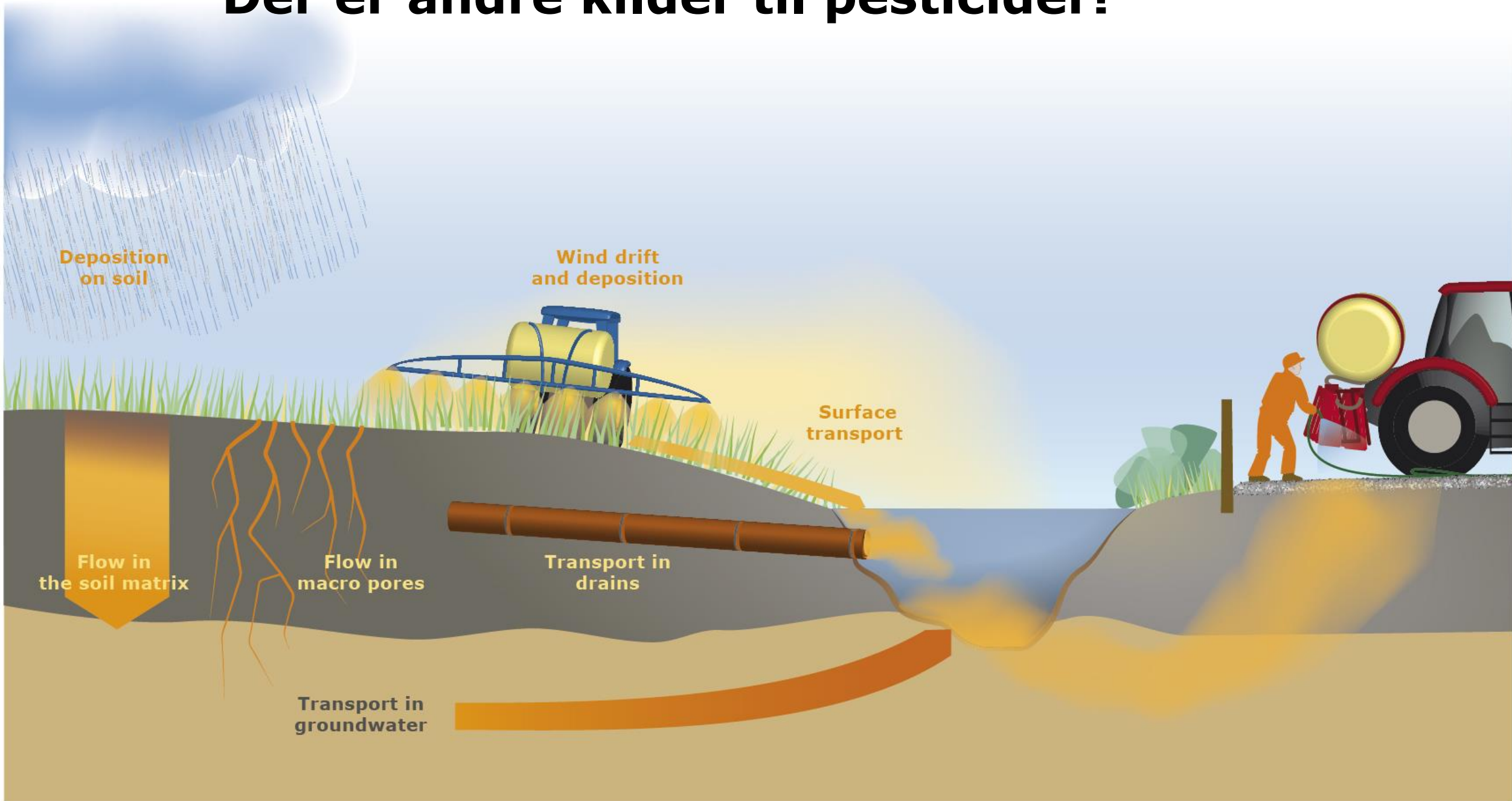
Risby Losseplads

4-CPP i Risby Å

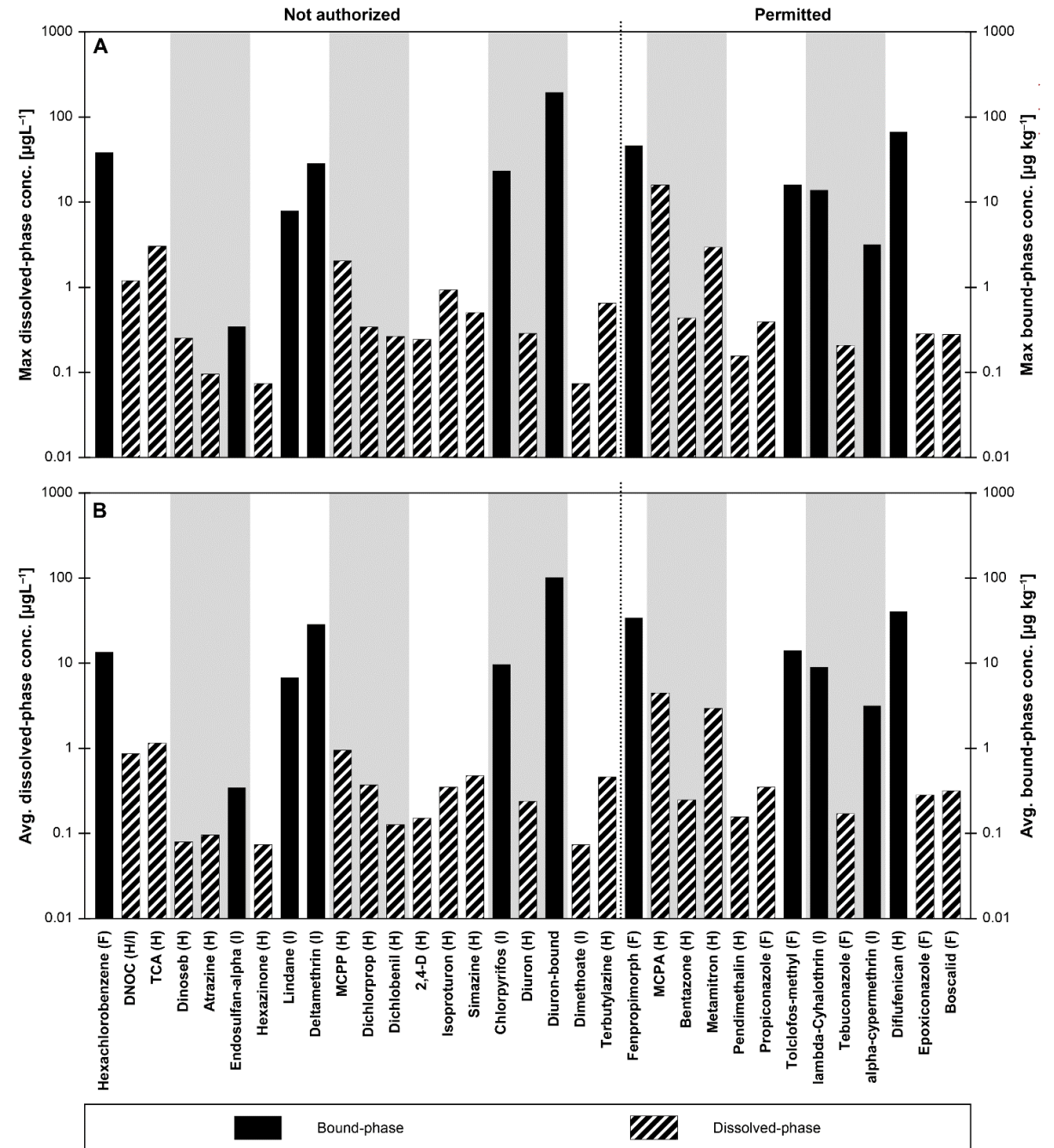
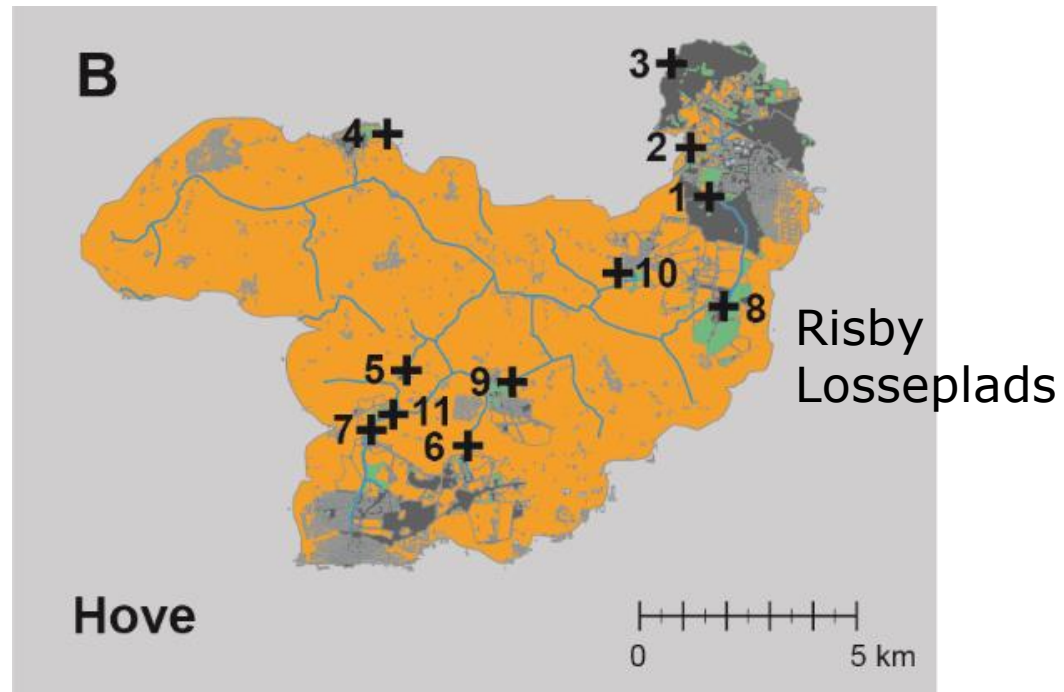
Der er andre kilder til pesticider!

Der er andre kilder til pesticider!

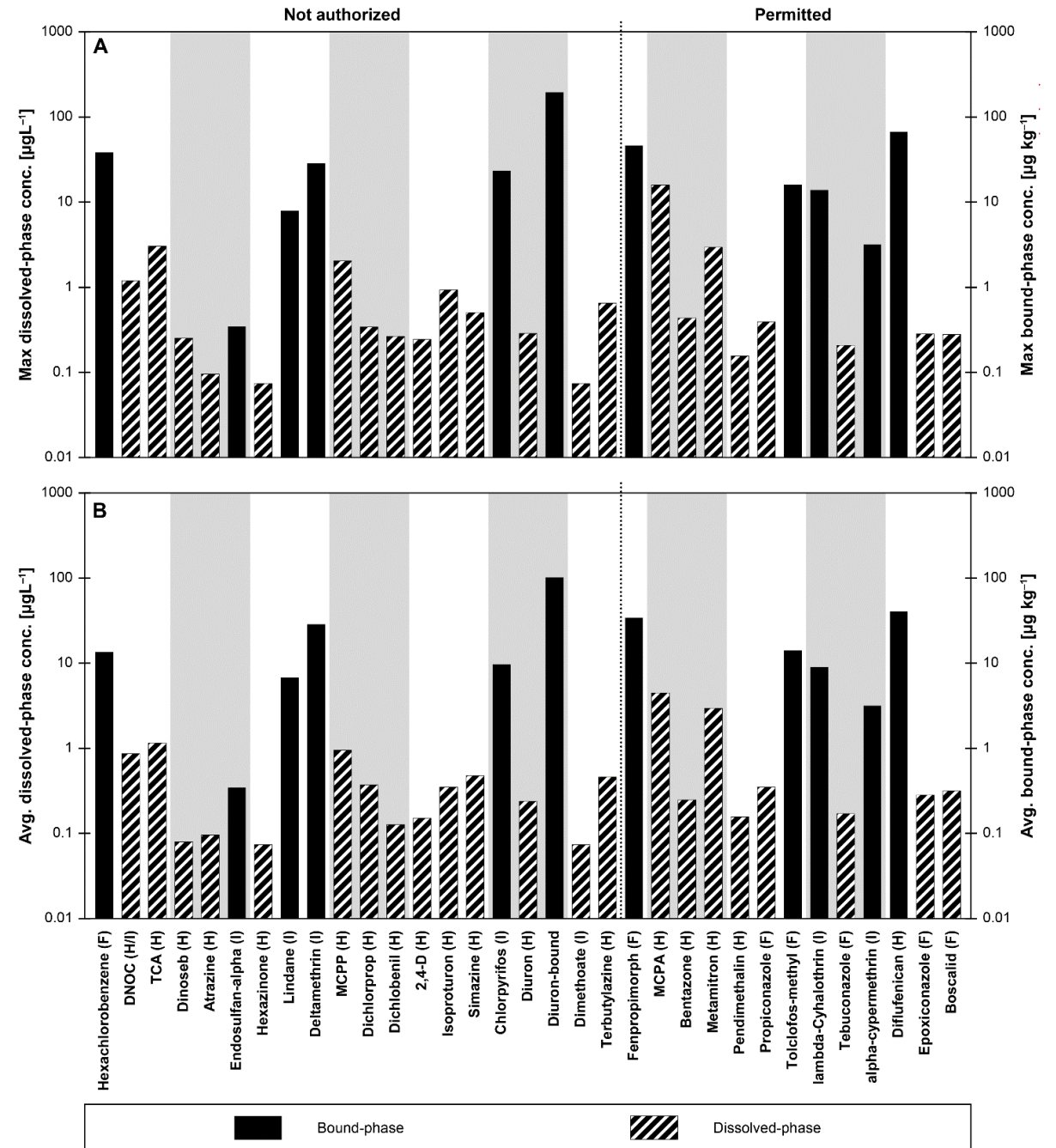
- Fund af pesticider fra landbrugsmæssig anvendelse i området
- Fund af gamle, udfasede pesticider
- Fund i både vand og på sedimenter

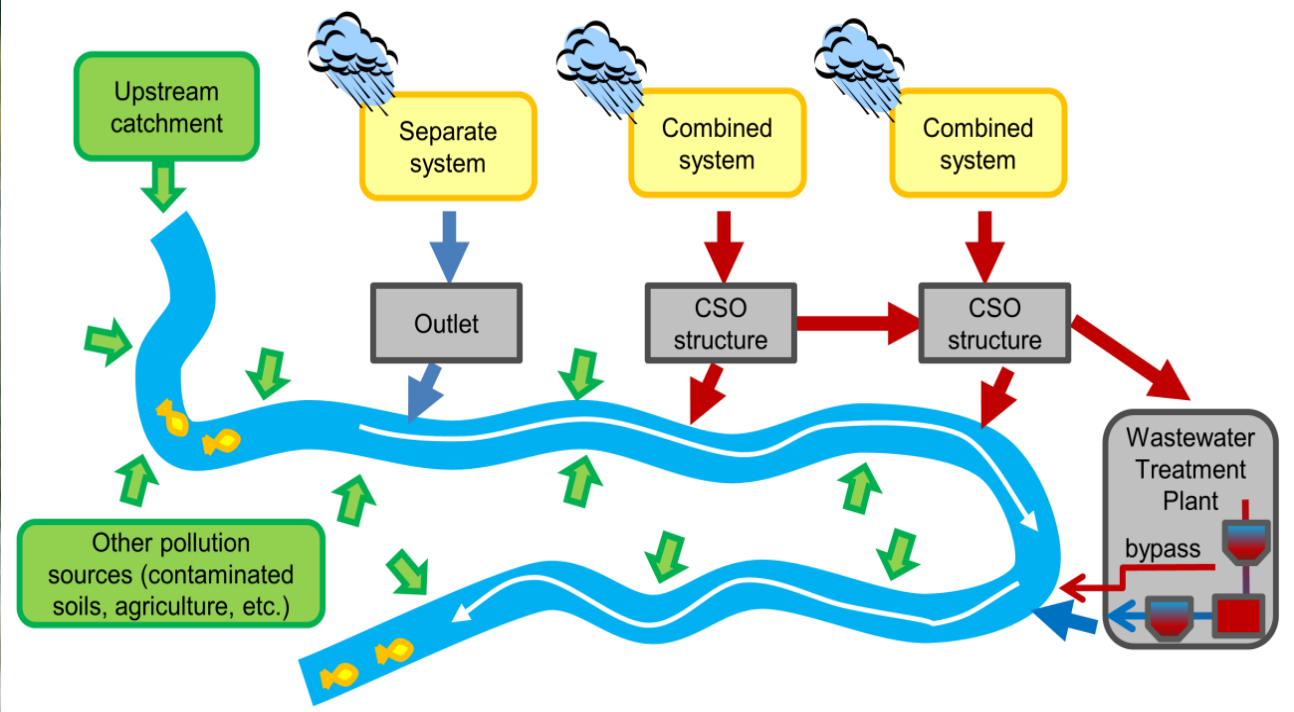

Der er andre kilder til pesticider!

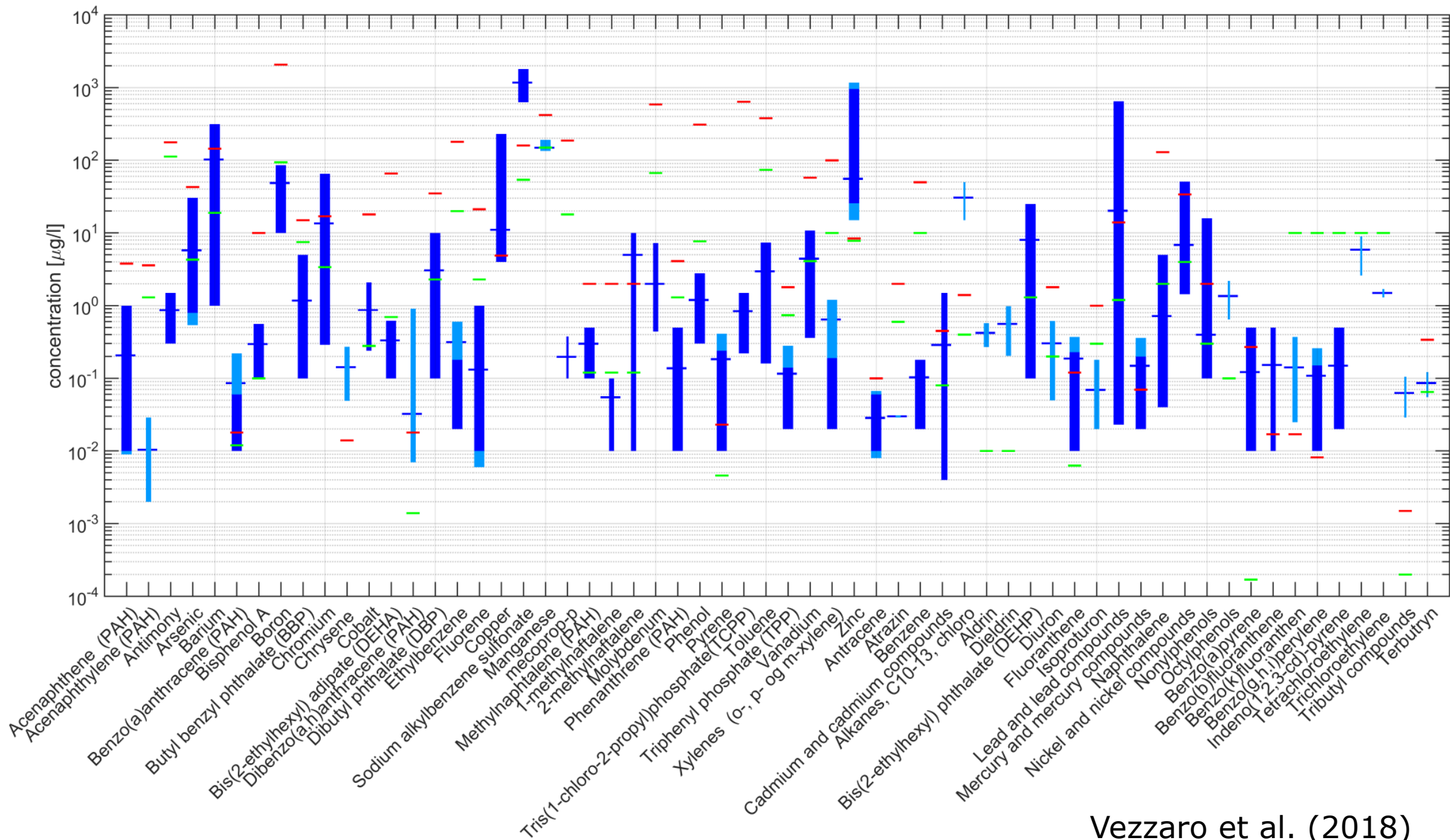
- Fund af pesticider fra landbrugsmæssig anvendelse i området
- Fund af gamle, udfasede pesticider
- Fund i både vand og på sedimenter

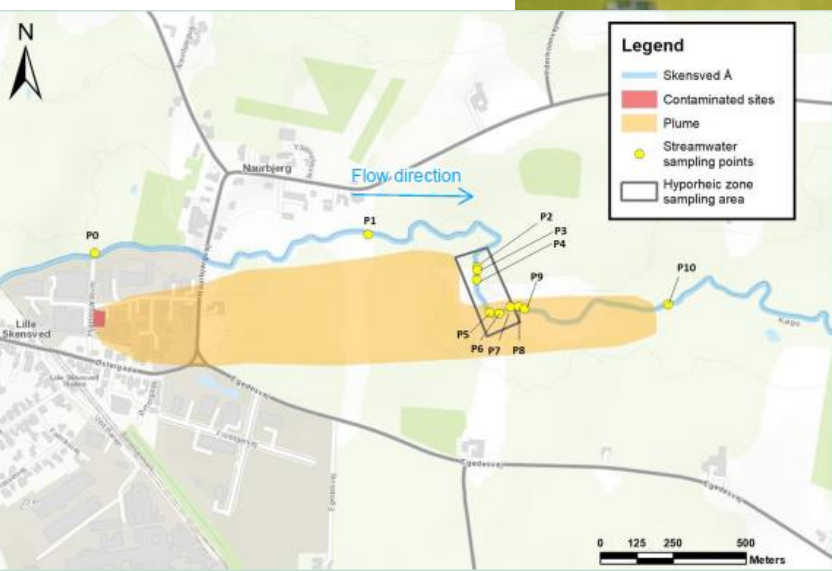
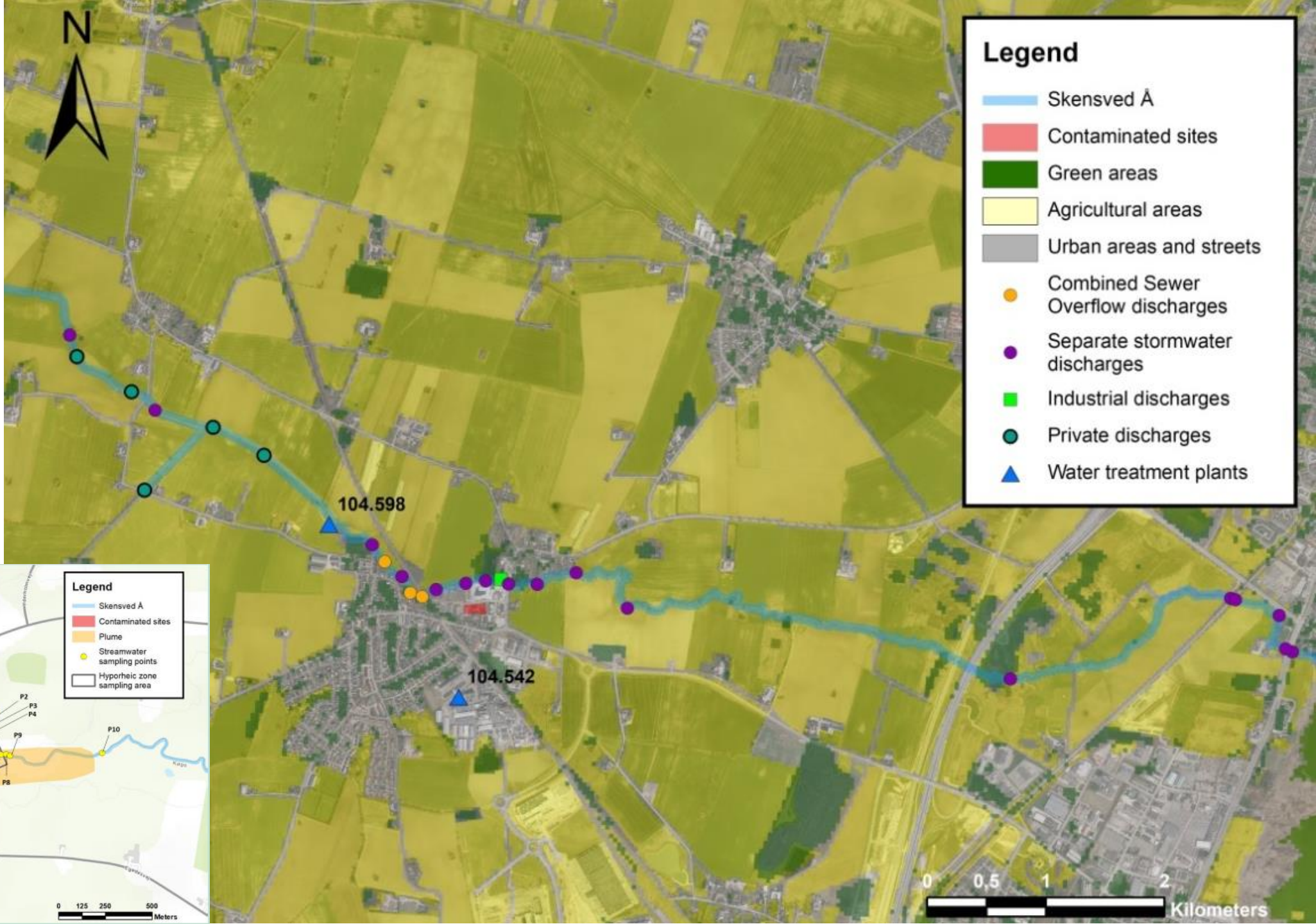

Skensved å

Bigi et al. (2018).
Miljøprojekt nr. 2040

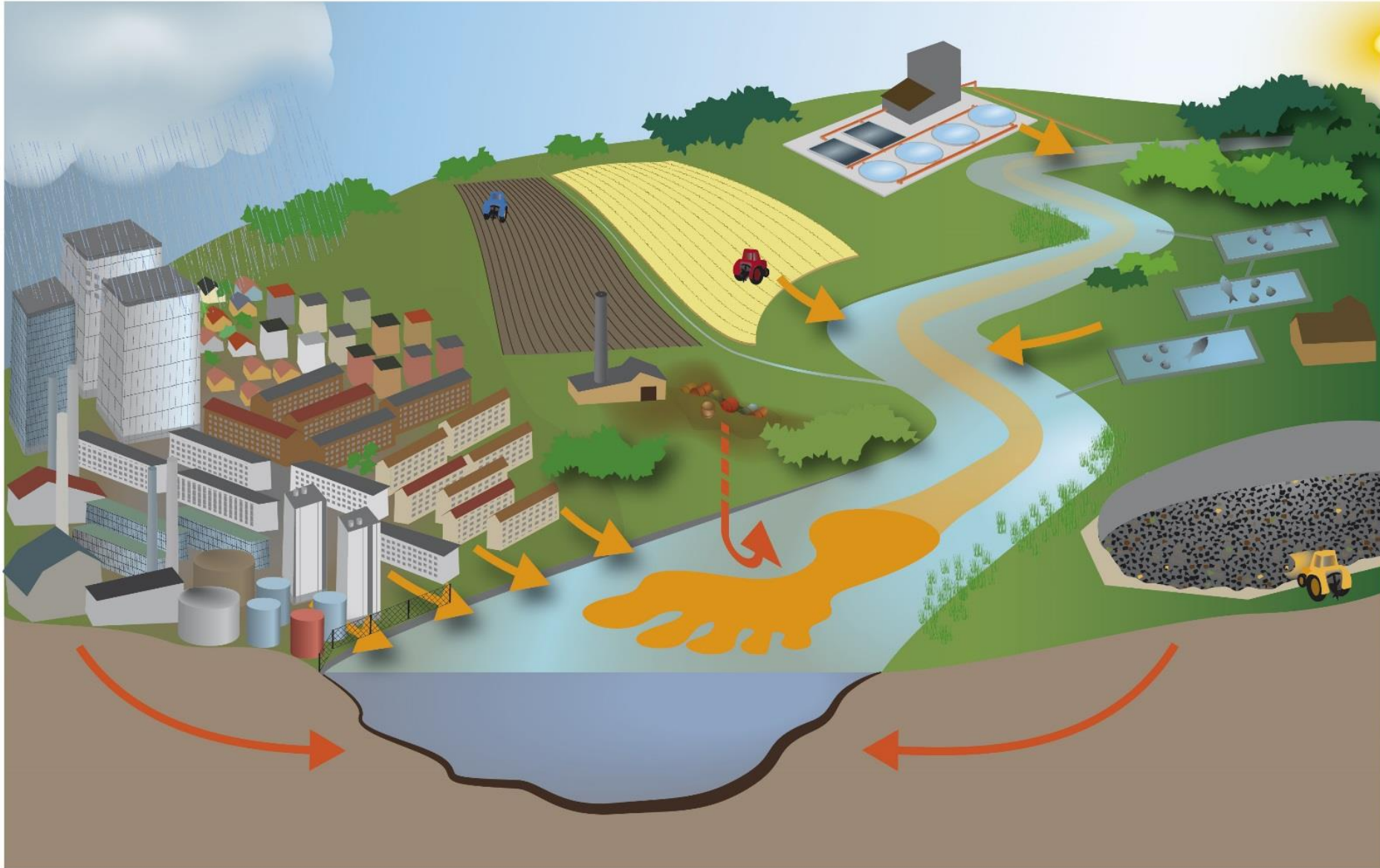

Vurdering af påvirkninger Skensved å

	Compounds	Expected or known sources	IC	Rum	Tid
Chlorinated compounds	Trichlorethylene (TCE)	Point source Contaminated site(s)			Continuous (CMD= 0,4-1,2 kg/y)
	1,1-dichlorethylene (1,1-DCE)				Continuous (CMD= 0,2 kg/y)
	cis-1,2-dichlorethylene (cis-DCE)				Continuous (CMD= 0,2-0,4 kg/y)
Pesticides	Glyphosate	Diffuse source Agricultural fields			Semi-continuous
	AMPA				Semi-continuous
	Bentazone				Semi-continuous
	Desphenyl-chloridazon				Semi-continuous
PAHs	Naphtalene	Point source direct discharges Stomwater separate systems and CSOs			Pulse
	Acenaphtene				Pulse
	Fluorene				Pulse
	Phenanthrene				Pulse
	Anthracene				Pulse
	Fluoranthene				Pulse
	Pyrene				Pulse
	Benzo(a)anthracene				Pulse
	Chrysene				Pulse

Mange forureningskilder – tid og rum

Oversigt over Væsentlige Vandforvaltningsmæssige Opgaver på landsplan VVO'er

De væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver omfatter en liste over de påvirkninger, som har størst indvirkning på miljøtilstanden i Danmarks vandløb, søer, kystvande og grundvand, og som i større eller mindre udstrækning er medvirkende til, at nogle vandområder ikke kan opfylde vandrammedirektivets mål om god økologisk og god kemisk tilstand.

Påvirkninger af vandkvalitet for vandløb

- Dambrug, renseanlæg og regnbetingede udløb
- Spredt bebyggelse
- Okker
- Miljøfarlige forurenende stoffer fra bl.a. husholdninger og erhverv
- Fosfor

Forurenede grunde?

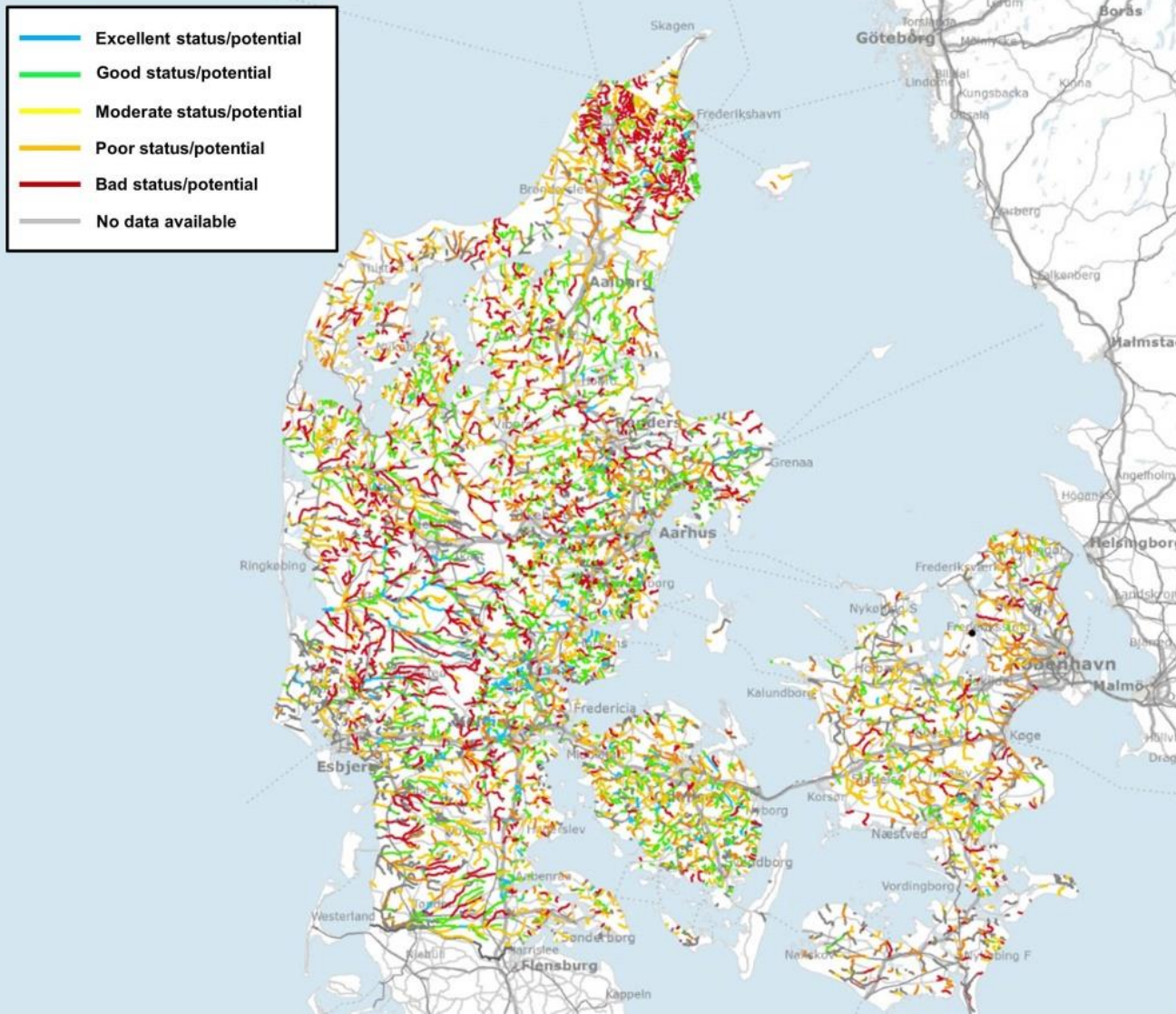
Påvirkninger rapporteret i Vandområdeplaner 2016-2021

Regionernes opgave

- Med ændring af jordforureningsloven 1. januar 2014 skal regionerne systematisk finde frem til de jordforureninger, der kan true vandløb, søer, fjorde og kystvande samt de internationale naturbeskyttelsesområder.
- Opgaven skal være gennemført inden 1. januar 2019 og løses ved hjælp af en screeningsundersøgelse.
- De jordforureninger, der her udpeges, vil danne grundlag for regionernes videre indsats, hvor jordforureninger undersøges og ryddes op, hvis de truer dyre- og plantelivet.
- Den videre indsats i vandområdeplanerne igangsættes derfor i perioden fra 2021 til 2027, efter regionernes screeningsundersøgelser mv., og er rettet mod opfyldelse af miljømålene i den tredje planperiode.
- Det er på nuværende tidspunkt uvist, hvor stor en kilde jordforureninger er til belastning med miljøfarlige forurenende stoffer af overfladevandområder.
- Det vides derfor heller ikke, hvor stor en virkning indsatsen over for jordforureninger vil have på miljøtilstanden.
- Indsatsen vil dog alt andet lige sikre, at en mulig kilde til belastning med miljøfarlige forurenende stoffer kan bremses.

Økologisk tilstand i vandløb

- Økologisk status vurderer i dag stort set kun påvirkninger fra NPO
- Kemisk tilstand vurderes ud fra prioriterede stoffer og visse andre forurenende stoffer med EU-fastsatte miljøkvalitetskrav.
- Miljøfremmede stoffer med danske krav indgår i økologisk status

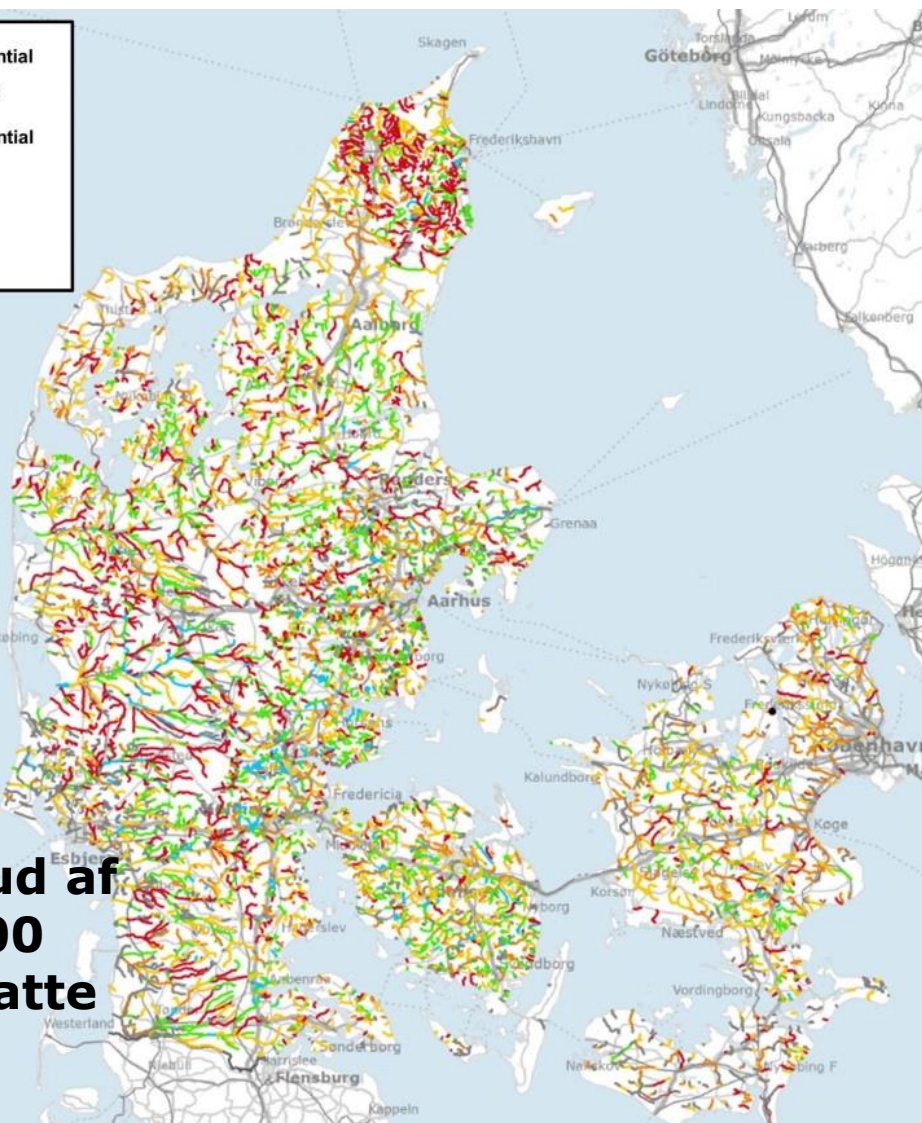
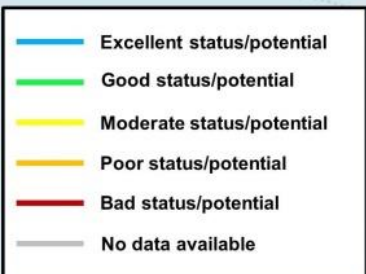

Økologisk tilstand

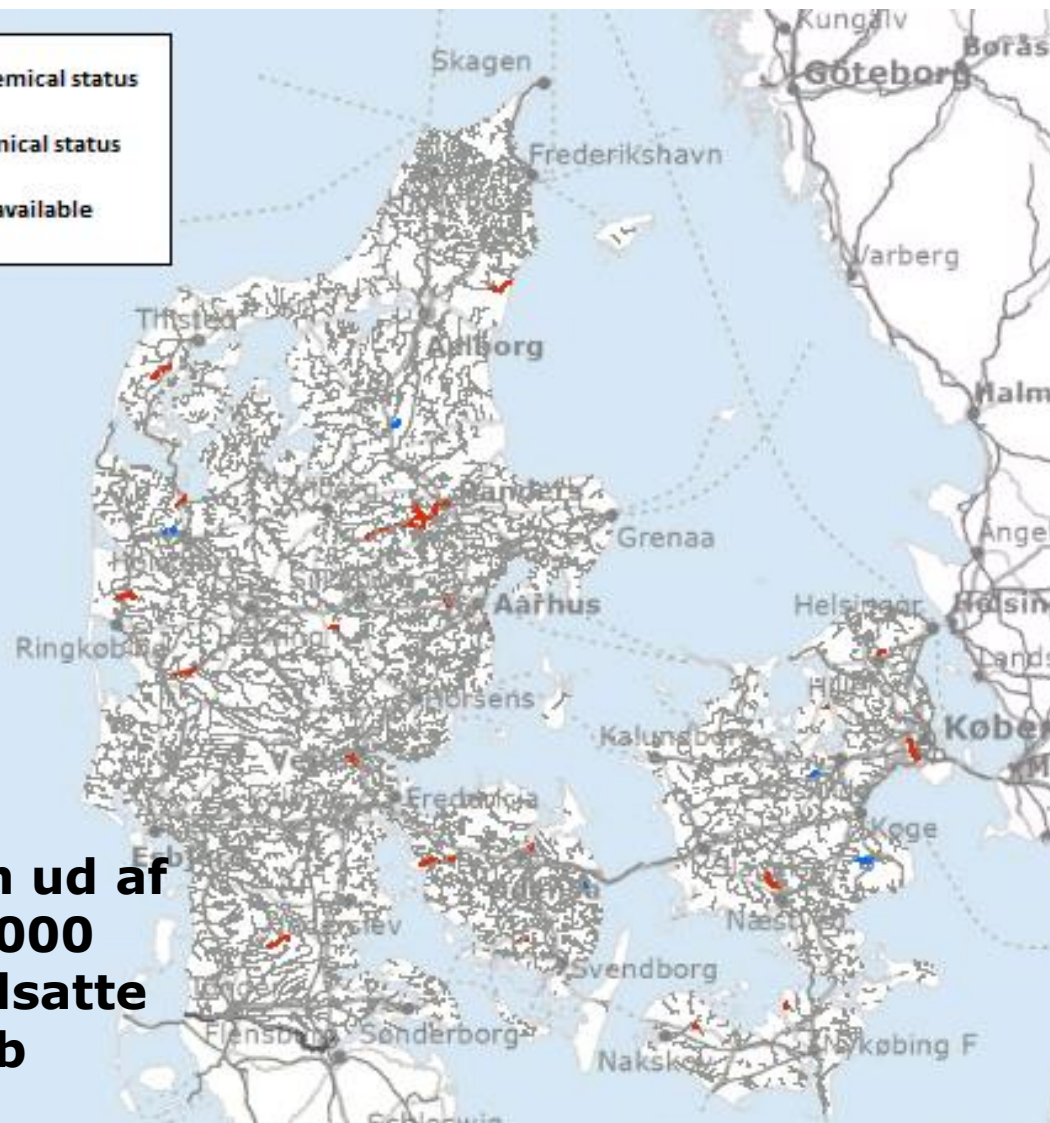
+ Miljøfremmede stoffer, DK krav

Kemisk tilstand

EU prioriterede stoffer

**170 km ud af
ca. 18.000
km målsatte
vandløb**

**206 km ud af
ca. 18.000
km målsatte
vandløb**

Vandplan 2010-2015

Vadehavet

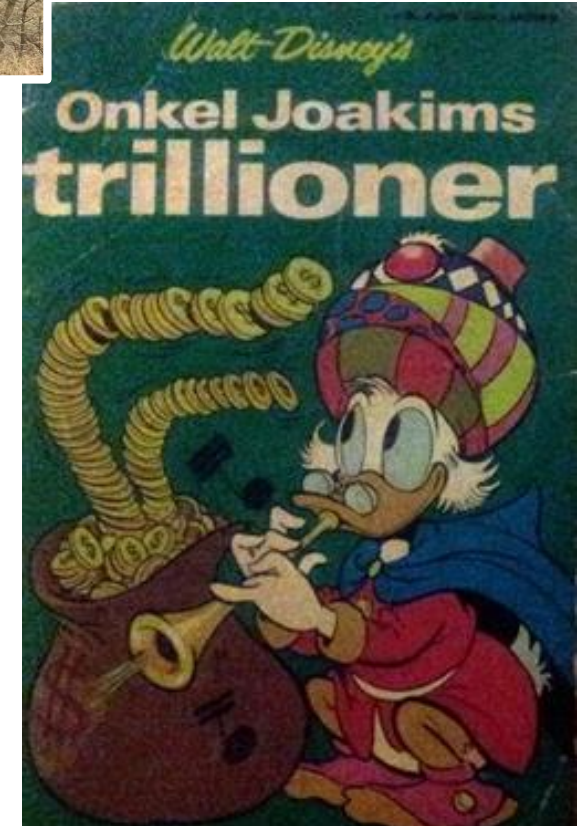
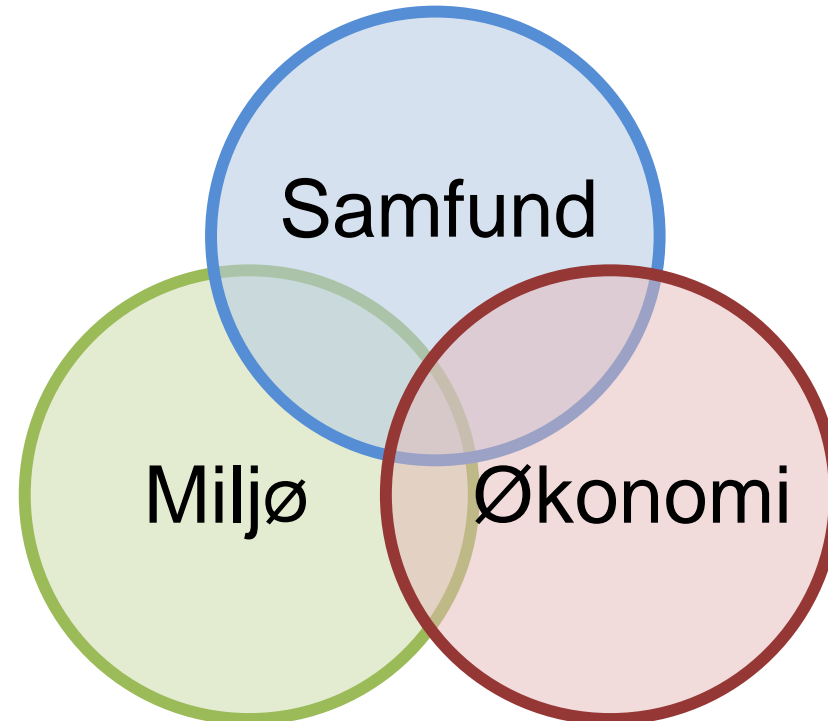
Hovedvandopland 1.10
Vanddistrikt Jylland og Fyn

Kemisk tilstand:

Der iværksættes ingen indsats i denne planperiode i relation til grundvandets eventuelle kemiske påvirkning af vandløb, søer, kystvande eller terrestriske naturtyper. Der foreligger ikke et tilstrækkeligt vidensgrundlag til at kunne vurdere eller beskrive kontakten mellem grundvand og overfladevand, - ligesom der ikke findes beregningsmetoder, der med tilstrækkelig sikkerhed kan redegøre for en eventuel påvirkning. Med henvisning til miljømålslovens § 19 udsættes således tidsfristen for målopfyldelsen.

Bæredygtige løsninger – kræver viden

Bæredygtige løsninger – kræver samarbejde

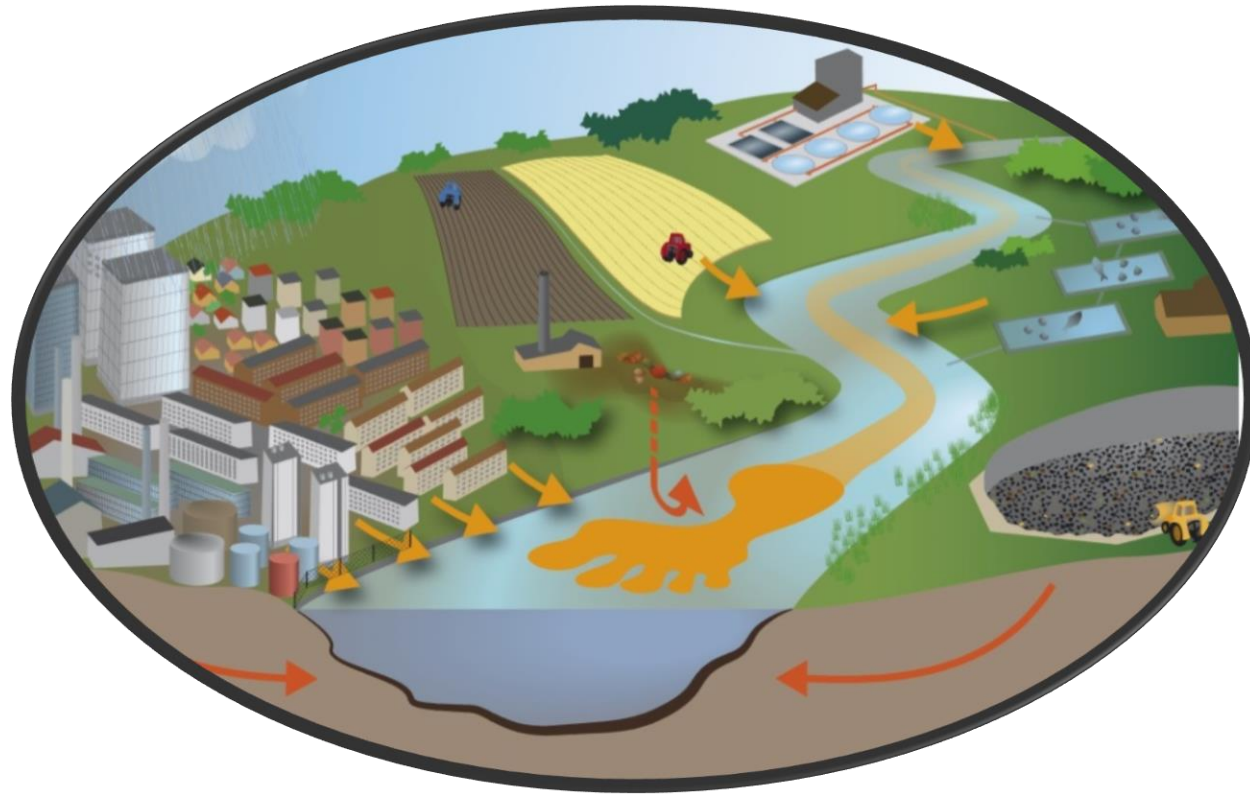

<https://www.youtube.com/watch?v=UuAevxbgjc8>

Hovedpointer

1. Mange forureningskilder påvirker vandløb

2. Komplekst billede – vi skal sammenkæde kilder og påvirkninger for at foretage bæredygtige indgreb

3. Vi ved meget lidt om den kemiske tilstand og påvirkningen fra miljøfremmede stoffer i vandløb

4. Jordforureninger er i dag stort set ikke tænkt ind i vandområdeplaner

5. Der skal samarbejdes for at håndtere jordforureninger – jordforureningsloven giver lovhjælp, men ikke bæredygtige løsninger

Acknowledgements

GEOlogical, geophysical and CONtaminant monitoring for contaminated site investigation.

Research institutions

Funding:

InnovationsFonden
FORSKNING, TEKNOLOGI & VÆKST I DANMARK

Industry partners

